

*'Het enige boek dat de moeite waard is om te schrijven,
is het boek waar we de moed of de kracht niet voor hebben.'*

Hélène Cixous

Ik moet het lezen.

Ik zucht diep, neem een slok van mijn thee en scrol in mijn mailbox op zoek naar een e-mail van een paar jaar geleden. Rechtsboven in het kader typ ik 'onderzoeksdossier'. Hebbes. Ik staar ernaar.

Ik moet het lezen.

Al jaren schuilt dit document in mijn mailbox en er is geen dag voorbijgegaan dat ik er niet aan dacht. Ik heb alleen nog niet de moed gevonden om het te lezen. Ik ben bang voor wat erin zal staan.

Ik moet het lezen.

Ik ben verdomme al zesendertig en grijs en nog steeds zo bang als een kind! Maar ik weet dat er een moment komt dat ik het moet openen. Ik verplaats de cursor, er schieten duizenden gedachten door mijn hoofd.

Dit is het moment.

DEEL I

Een

Ik was vijftien en stond met mijn nicht op het balkon van onze flat in Tétouan. Het was onze laatste vakantiedag. De volgende dag zou ik samen met mijn zusje, broertje en ouders terugvliegen naar Nederland. We keken naar de sterren en praatten over jongens op wie we verliefd waren. Op Nick en Brian van The Backstreet Boys waren we allebei verliefd, maar na een korte onderhandeling kreeg ik Nick en zij Brian. Binnen was het druk met familieleden die langskwamen om afscheid te nemen. Er werd gelachen, er werd gehuild, woorden van hoop en troost werden gewisseld. Maar buiten was de plek waar wij wilden zijn. We droomden weg, kletsten wat en deden niks. Opeens zag ik een vallende ster, met staart en al. Moest ik nou tot God bidden of een wens doen? Ik koos voor het laatste en hoopte dat God meeluisterde. Ik wist op dat moment precies wat ik wilde; ik wenste dat ik de rol zou krijgen in een jeugdserie waarvoor ik vlak voor de zomervakantie auditie had gedaan.

Ik las op school een advertentie. Er werd met spoed gezocht naar een Marokkaanse actrice van rond de zestien jaar.

‘Die hangt er al heel lang,’ riep mijn dramadocent, ‘ik zal hem eraf halen.’

Ik dacht: ik kan het altijd proberen. Thuis, met vader aan mijn zijde, belde ik direct het nummer van het castingbureau. Ik was nog nét op tijd voor de laatste ronde voor de zomervakantie. Het idee dat ik actrice zou kunnen worden was nooit in me opgekomen. Een paar dagen later liep ik met vader door het centrum van Amsterdam op weg naar de auditie. Volgens mij ging het redelijk. Ik had een vlijmscherp geheugen en vooral veel lef, maar ik had te veel make-up op, luidde het commentaar van de regisseur. Meteen na de auditie besloot ik deze kortstondige droom achter me te laten en me weer een doodgewone puber te voelen.

Wees voorzichtig met wat je wenst, want het kan zomaar uitkomen. Op zondagmiddag vlak na de zomervakantie kwam de producent bij ons langs. We woonden destijds in een dienstwoning van een school op een industrieterrein. Van moeder moesten we allemaal onze mooiste kleren aantrekken.

‘We moeten overkomen als nette mensen,’ zei moeder, die voorzichtig het mooiste servies uit de kast haalde. Moeder gaf mijn broertje bij voorbaat op zijn kop en mijn zusje, die nog in haar pyjama op haar bed zat, wilde eerst nog

een hoofdstuk uitlezen voordat ze zich ging omkleden. Ik wachtte met vader voor het raam om te kijken waar de producent bleef.

‘Zie je wel, hij komt niet,’ zei vader hoofdschuddend.

‘Jawel pa, iedereen verdwaalt hier,’ zei ik, ook om mezelf op te beuren.

Eindelijk in de verte zagen we een klein rood autootje naderen, dat vlak voor ons huis parkeerde. Er stapte een lange, dunne jongeman uit in een strak pak met een zwart koffertje in zijn hand. Voordat hij aanbelde, deed ik de deur al voor hem open.

‘Jij moet Maryam zijn.’ Ik knikte blij.

‘Welkom meneer, komt u maar binnen hoor.’ Hij werd hartelijk verwelkomd door mijn ouders. Ik zag hem kijken naar de grote hoeveelheid schoenen bij de voordeur.

‘Moet ik mijn schoenen uittrekken?’ vroeg hij. Ik wilde ja zeggen, maar moeder was me voor.

‘Nee, natuuuurlijk niet, niet nodig, kom binnen, kom, kom!’

Mijn zusje en broertje zaten inmiddels keurig naast elkaar op de bank en keken nieuwsgierig naar deze onbekende man. Moeder ging theezetten en keek mijn broertje streng aan voordat ze de gang in verdween. De producent kwam snel ter zake. Hij vertelde dat we drie à vier maanden gingen draaien en dat ik vier à vijf dagen per week aan het werk zou zijn.

‘Na schooltijd?’ vroeg ik. De producent lachte.

‘Was het maar waar, nee, filmen gaat heel langzaam en daar zijn we de hele dag mee bezig.’

Vader schudde zijn hoofd en ik zag mijn droom in het water verdwijnen.

‘Nee, kan niet. Mijn dochter moet naar school,’ zei vader. ‘School is belangrijk.’ De producent was het met vader eens en zei dat hij in gesprek zou gaan met mijn conrector om een regeling te treffen. Vader vertelde dat hij niet naar Nederland was gekomen om zijn kinderen te zien ‘spelen’. Wij moesten allemaal studeren, een diploma halen en een mooie baan vinden, zodat hij op zijn oude dag kon rusten.

‘Nederland is een mooi land. Onderwijs hier is goed. Dat is belangrijk. School is belangrijk. Hoe meer diploma’s, hoe beter.’

‘Ik zit op het gymnasium en wil later chirurg worden! Of astronaut!’ riep mijn zusje.

‘En ik politieagent! Of profvoetballer!’ riep mijn broertje, die enthousiast van de bank af sprong. Ik keek mijn broertje streng aan, waarna hij snel weer naast mijn zusje ging zitten en zijn benen met moeite over elkaar heen sloeg.

‘O, wat leuk,’ zei de producent semigeïnteresseerd en opende ondertussen zijn koffertje, waaruit hij het contract tevoorschijn haalde.

‘Op de derde pagina kunt u zien hoeveel wij uw dochter bieden.’ Ik ging naast vader op de grond zitten, die doorbladerde naar de derde pagina.

‘Is dat wat ik krijg?’ vroeg ik. De producent knikte vorstelijk. Ik keek vader aan, die spontaan in de lach schoot.

‘Dat is een mooi bedrag, vindt u niet?’ zei de producent. Vader knikte, terwijl ik snel een rekensommetje maakte.

‘Pa, dit is twee keer zoveel als ik verdien bij de bloemist!’
Ik zag hem twijfelen.

‘Pa, ik zweer het op de dood van mijn moeder dat school altijd nummer één is!’ Tien minuten later tekende ik samen met vader en moeder het contract. Ik kreeg tranen in mijn ogen. Vader ook. Ik omhelsde hem innig.

‘Dankjewel pa, dankjewel.’

De producent stopte snel het contract in zijn tas en gaf mij een kopie. ‘Voor je boekhouding,’ zei hij met een knipoog, stond op en nam afscheid.

We haastten ons allen naar het venster om hem uit te zwaaien tot hij de straat uit reed en uit ons zicht verdween. Moeder borg het servies weer in de glazen kast. Vader zette de televisie aan en keek zoals altijd naar het nieuws, mijn broertje mocht even buiten spelen, mijn zusje verdween weer in haar boek en ik, ik staarde naar het contract, dat ik vervolgens in een mapje bewaarde, voor mijn boekhouding.

De avond voor de eerste draaidag checkte ik nog een keer of ik alles in mijn tas had gestopt: schoolboeken, schriften, etui, maandverband, deodorant en mijn discman.

Ik vroeg mijn zusje of ze me nog alsjeblieft voor de laatste keer de tekst wilde overhoren.

‘Weer?! Vraag broertje of zo.’

‘Maar hij kan nog niet goed lezen. Ik smeeek het je! Ik betaal je!’ zei ik.

‘Oké. Hoeveel?’

Moeder zei dat ik eten moest meenemen.

‘Nee, ma, dat hoeft niet. Er wordt speciaal voor ons gekookt.’

‘Eten van Hollanders, ik weet het niet.’

Ik stopte de scripts in mijn tas, checkte nogmaals of ik alles had en zette mijn wekker om zes uur. Vroeg.

Ik kon niet slapen. Ik pakte mijn discman uit mijn tas en luisterde naar muziek.

De volgende dag werd ik opgehaald door een runner, een stagiaire van begin twintig, die precies om halfzeven aanbelde.

‘Ik kom eraan,’ riep ik.

Het was nog donker toen ik naar buiten liep. Ik zag vader en moeder achter het raam staan zwaaien, waarschijnlijk net zo gespannen als ik. Ik stapte in en nog net voor ik terug wilde zwaaien, reed de runner met piepende banden het duister in.

En zo werd ik Dunya in de serie *Dunya & Desie*.

Ik ben niet meer dat meisje dat op een magische avond naar de sterren keek. Ik kan ook niet zeggen dat ik haar ontgroeid ben, want het is met haar moed en kracht dat ik dit boek schrijf.

Twee

Ik was negentien en had net een aantal projecten achter de rug. Ik had een film afgerond met dezelfde regisseur van *Dunya & Desie*, waarvan we uiteindelijk drie seizoenen hadden gemaakt, die nationaal en internationaal succes kenden. Dat bracht ook een verandering in mijn dagelijks leven met zich mee. Opeens werd ik overal op straat herkend. In het begin voelde ik me opgelaten als iemand om een handtekening vroeg. Maar alles went en dikwijls stond ik met Jan en alleman te poseren voor een foto die nota bene ook nog vaak door vader of moeder genomen moest worden. Het bleef ongemakkelijk, maar ik voelde me nog ongemakkelijker als ik weigerde. Het hoorde er gewoon bij.

Ook deed ik mijn zaken niet meer zelf en had ik een agent in de arm genomen om zelf geen onleesbare contracten meer te hoeven ontrafelen of direct met belegen producenten te moeten onderhandelen over hoeveel ik per dag waard was.

‘Is dat een normaal bedrag? Hoeveel krijgen andere acteurs?’

De producent lachte. ‘Helaas mag ik met jou niet praten over het salaris van andere acteurs, dat is vertrouwelijk, maar ik kan je verzekeren dat wat wij jou aanbieden, heel redelijk is.’

‘Ik moet er dan nog even over nadenken, meneer.’

Dat vonden ze vaak niet zo chill.

‘Maryam, je acteert toch omdat je het leuk vindt? Of doe je het voor het geld? Wij werken alleen met acteurs die een echte passie voor het vak voelen.’

Ik raakte meteen in paniek. ‘Ja, natuurlijk vind ik acteren leuk. Ik hou zelfs van acteren!’

‘Gelukkig, denk er dan maar over na, dan gaan wij dat ook nog even doen.’

‘Oké, meneer, sorry, ik geloof u, ik doe het.’

‘Mooi! Dan hebben we een deal.’

En zo verscheen mijn kinderkrabbel onder aan de bladzijde van het contract naast die van vader en moeder.

Dat was verleden tijd. Nu had ik eindelijk een agent, een echte professional, die beter voor me kon opkomen dan ikzelf. Er viel daarmee een last van mijn schouders.

Om de belofte aan mijn vader in te lossen was ik een studie museologie begonnen. Een studie die ik goed kon combineren met de drukte van het filmen. Tussen het draaien door verdiepte ik me in de vragen: wat gebeurt er als zout op hout komt? Of wat was er aan de hand met het Mariabeeldje in Brunssum in de zomer van 1995 toen

het naar verluidde bloed huilde. Was het een teken van God of was er iets anders aan de hand? Het bleek dat de ogen van Maria met hars waren vastgelijmd, die door de extreme hitte was gaan smelten. Vandaar het rode traantje. Ik vond het heel interessant allemaal, maar wat moest ik met deze informatie?

Het was een roerige tijd waarin ik veel nieuwe mensen leerde kennen. Een daarvan was Dick, een regisseur, schrijver en producent van middelbare leeftijd. Hij had net een succesvolle film geregisseerd en was nu een serie aan het opzetten waarin hij mij graag een rol wilde aanbieden. Hij zou de serie niet zelf regisseren, maar als creative producer betrokken zijn bij het project. Dick was daarnaast bezig met het ontwikkelen van een mozaïekfilm, een film met verschillende verhaallijnen en hoofdrollen die elkaars pad kruisen. Deze zou hij zowel schrijven, regisseren als coproduceren. Mij wilde hij ook graag hebben voor dit project.

Dick maakte een zelfverzekerde en intelligente indruk op mij toen we samen een theetje dronken in een café in Amsterdam om hierover te praten. Hij was heel nieuwsgierig naar wie ik was en wat ik deed en ik vertelde hem dat. Dick zei dat hij onder de indruk van mij was. En dat hij me slim en erg volwassen vond voor mijn leeftijd.

‘O, dank u wel!’ zei ik blozend.

Hij had een enorme passie voor muziek en literatuur.

‘Ik hou van schoonheid,’ zei hij.

‘Cool!’ Deze man was iemand van wie ik wel wat op kon steken.

Na onze eerste ontmoeting volgden er meer en zo ontstond een vriendschap in de zin van meester en leerling. Moeder was *not amused*.

‘Wat moet zo’n ouwe vent met zo’n jong meisje?!’ zei ze toen ik me weer klaarmaakte om met hem af te spreken.

‘Jezus, Dick is geen ouwe vent maar een regisseur, die iets in mij ziet als actrice, oké! Er is verder niks aan de hand.’

Moeder moest er niets van hebben.

‘Niet hij heeft vieze gedachten, mam, maar jij.’ Ik luisterde niet naar haar. Er was iemand die films met mij wilde maken en dat liet ik me niet afpakken, zelfs niet door moeder. Wat wist zij ervan...

Ik had na een jaar mijn studie museologie ingeruild voor rechten aan de Vrije Universiteit. Met deze studie kon ik later iets betekenen voor andere mensen. Bovendien was het fijn dat vader een gat in de lucht sprong toen ik hem zei dat ik rechten ging studeren. Hij kwam zelf uit een familie van juristen en docenten. Het was aandoenlijk om te zien hoe trots hij was. Rechten was geen kattenpis, het vereiste net als acteren veel stampwerk. Het ene moment moest ik me buigen over de dialogen die ik vanbuiten moest leren, het andere moment over de Nederlandse wet- en regelgeving. Maar hard werken was geen probleem, ik was blij dat ik het kon combineren.

Niet veel later werd ik ook nog gevraagd voor een theatervoorstelling. Ik twijfelde geen moment. Ik had altijd

begrepen dat je je pas echt een acteur kon noemen als je op het toneel had gestaan. Het bleek te gaan om een piepklein rolletje en er was heel weinig geld, maar dat maakte me niet uit.

Het toneelstuk was geïnspireerd op de moord op Theo van Gogh en de hevige politieke en maatschappelijke tegenstellingen die het land in zijn greep hielden, en had een bezetting van vijf acteurs: twee vrouwen en drie mannen. De regie was in handen van een populaire regisseur die een paar jaar daarvoor een Gouden Kalf had gewonnen.

Het was een klein mannetje met wild haar. Ik had mijn tekst goed voorbereid en leende voor de zekerheid een mooie sjaal van moeder, die ik tijdens de repetities, wanneer nodig, als hoofddoek om mijn hoofd wikkelde. Ik kon niet zeggen dat het mijn droomrol was; ik speelde een meisje met hoofddoek dat thuis gebukt ging onder een streng islamitisch regime, dat verkering had met een Nederlandse jongen, die haar uit deze situatie moest redden. Maar ik stond op het toneel...

Het was een rustige, vriendelijke groep acteurs en iedereen was net als ik een beetje op zichzelf. Als jongste van het stel en de enige zonder toneelopleiding keek ik goed naar mijn medespelers en nam alles in me op. Soms droomde ik weg en maakte ik alvast een lijstje van alle mensen die ik op de première wilde uitnodigen.

Ondertussen moest ik leren voor een hertentamen voor het vak rechtsgeschiedenis, waarbij je bijvoorbeeld aan de hand van een casus Romeins recht moest toepassen en

bepalen of de eigenaar van een slaaf die een onrechtmatige daad had gepleegd, de desbetreffende slaaf als schadevergoeding kon overdragen aan de benadeelde persoon. Omdat ik drie werkgroepen had gemist was ik daar niet meer welkom en moest ik het zelf uitzoeken. Ik kreeg gelukkig hulp van een medestudent, die het vak wel meteen had gehaald.

‘Waarom moeten we deze shit leren?’ vroeg ik hem. ‘Voor als je terug wil met een tijdmachine om te weten wat je rechten zijn als eigenaar van een slaaf? Ik weet nu niet eens wat mijn rechten zijn.’

‘Je bent toch actrice,’ zei hij, ‘leer de regelgeving en verplaats je dan in de slavendrijver. Simpel!’ Maar zo simpel was het helaas niet.

Vader zat Al Jazeera te kijken, terwijl hij de band van de bloeddrukmeter om zijn arm vastmaakte. Ik ging stilletjes naast hem zitten, want elke afleiding kon de meting beïnvloeden. De band klemde met een knarsend geluid steeds strakker om zijn arm en zijn aderen zwollen op. Vader noteerde in een schriftje de nieuwe cijfers en vroeg waarom ik nog niet in bed lag.

‘Ik kan niet slapen,’ zei ik. Ik wilde hem vertellen dat ik twijfels had over mijn rechtenstudie.

‘Heb je je cijfers al binnen?’

‘Nee, pa, dat vroeg je gisteren ook al, dat kan echt nog twee weken duren. Maar ik denk dat ik het wel gehaald heb, hoor,’ loog ik.

‘Heel goed, mijn kind, heel goed.’

Zwijgzaam keken we naar het nieuws. De wereld stond in de fik. Die avond sloeg ik mijn studieboeken open en tot diep in de nacht probeerde ik me in het brein van die maffe Romeinen te verplaatsen.

Het waren lange werkdagen waar op harde klapstoelen en aan wankelende tafels werd gepraat en gediscussieerd. De regisseur had een duidelijke visie en was daar vrij dwingend in. Als we om welke reden dan ook niet aan zijn plaatje voldeden, liep de gal hem over en kwam hij met opgestoken vinger naar ons toe. Hij moest vaak de acteur hebben die mijn vriendje speelde. Op een gegeven moment kwam deze van ellende met een petje op naar de repetities, waarschijnlijk om zich achter de klep te verschuilen.

We zaten in de derde repetitieweek en hadden al behoorlijke stappen gemaakt. Het werd tijd dat we de vloer op gingen. Eindelijk! De regisseur had er zin in en verwachtte veel van ons. De opdracht luidde:

‘Jullie horen het nieuws op de radio dat Theo van Gogh is vermoord door een moslimextremist. Go!’

Go? Ja en nu? Go wat? Waarheen? Ik snapte het niet, maar voor ik het wist vlogen alle acteurs alle kanten op. Ik deed snel mijn hoofd doekje om en rende achter de andere acteurs aan, die gepanikeerd kriskras langs elkaar door de ruimte renden.

De regisseur riep dat we dieper konden gaan en meer moesten geven. Ik schreeuwde het uit, terwijl ik aalvlug

langs mijn medeacteurs holde. Ik zag één acteur naar de grond zakken en huilen. Goeie, dacht ik, dus ik deed hem na. Maar toen begon hij over de grond te rollen en dat vond ik weer een beetje overdreven. Je moet wel dicht bij het personage blijven. Het beeld van een meisje met hoofddoek dat op haar knieën valt en smekend haar handen omhooghoudt, had ik wel vaker in series gezien, dus ik zeeg naar de grond en hief mijn armen ten hemel! De regisseur werd zichtbaar chagrijniger. Ik besloot om op te staan en de hele ruimte te gebruiken. Ik rende nu huilend en schreeuwend heen en weer en rukte mijn hoofddoekje van mijn hoofd, smeed het op de grond en spuugde erop – had ik ook in een serie gezien – als vorm van protest: hier, kijk, ik neem letterlijk afstand van mijn barbaarse islamitische zandbakcultuur! Goed hè?!

De regisseur riep iedereen weer aan tafel. We gingen dit evalueren. Ik had ondertussen al wat jaartjes speelervaring, maar dit was écht next level. De regisseur had meer gezien dan ik gespeeld had, en was niet ontevreden. Hij gaf ons een korte pauze van tien minuten. Iedereen liep de zaal uit om te plassen of te roken en ik bleef als enige achter in de repetitiezaal.

Ik had enorme dorst na al het geschreeuw en liep naar de cateringtafel. Net toen ik een glas wilde pakken, werd ik van achter in mijn billen geknepen gevolgd door een piemel die tegen mijn kont werd gedrukt. Het was de regisseur. Ik verstijfde. Huh...? Ik wist even niet of het echt gebeurde of dat het mijn verbeelding was. Ik kwam in een soort vacuüm

terecht en zweefde in een ruimte waar niets of niemand was, totale leegte. Ik bleef staan tot hij zich terugtrok, iets van de cateringtafel pakte en wegliep. Ik herinner me niet wat er daarna gebeurde. Behalve dat ik binnen een mum van tijd weer met de andere acteurs aan tafel zat en we verdergingen, zonder dat de regisseur mij nog een blik waardig gunde.

De regisseur vond het welletjes voor vandaag, maar wilde nog met mij en de acteur die mijn broer speelde iets repeteren. Ik wilde niets liever dan naar huis, weg van hier, deze onheilsplek, deze plaats delict! De regisseur wilde nog een zoenscène oefenen. Waarom in godsnaam? En waarom met de acteur die mijn broer speelde? Was dit een test? Was dit een ontgroening die je moet ondergaan als actrice als je voor het eerst het toneel op gaat? Of was dit een verzinsel van een zieke, smerige geest? Ik dacht: hoe eerder we beginnen des te sneller zijn we klaar. Zo snel als ik kon knoopte ik mijn hoofddoek weer om, stapte op mijn 'broer' af en pakte hem vol op zijn mond. De regisseur was nog niet tevreden en wilde meer zien, meer zoenen, meer tong, meer aanraken, meer, meer, meer! Ik gaf alles wat ik had, mijn tong, likte zijn gezicht af en ik spuugde daarna zijn gezicht weer vol en hij het mijne. En likte hem weer af, ik trok aan zijn haar en kneep hem waar ik kon. Het was allesbehalve affectie of iets wat op liefde leek. En eindelijk, na een halfuur mocht ik weg. De regisseur had genoeg gezien. Ik stoof zonder iemand aan te kijken de gang door naar buiten.

Pas toen ik thuiskwam en moeder bezorgd vroeg waar-

om ik zo laat thuis was, barstte ik in tranen uit. Vader was nog niet thuis omdat hij op donderdagen tot laat moest werken. Ik vertelde moeder wat er was gebeurd. Ik zei dat ik niet wist wat ik moest doen; ik wilde de voorstelling wel afmaken, maar ik durfde niet meer terug te keren naar die plek waar hij was. Moeder vervloekte de regisseur en de voorstelling en riep dat ik niet voor niets een agent had en haar direct moest bellen.

Met een knoop in mijn maag belde ik haar op en vertelde wat er was gebeurd. Mijn agent schrok enorm. Ik zei snikkend dat ik niet meer terug durfde naar de repetities en dat ik desnoods uit de voorstelling wilde stappen. Ze zou haar best doen om mij uit de voorstelling te krijgen, maar ze kon niets beloven. Een actrice die twee weken voor de première ermee kapt wordt een lastig verhaal. Ik zei dat ik dat begreep.

Moeder schoof een bord eten onder mijn neus.

‘Hier, eet iets.’

Ik probeerde het wel maar kreeg geen hap door mijn keel. Ik liep naar de badkamer en nam een lange douche. Ik waste mijn gezicht met zeep, scrubde mijn huid zonder zeep en schraapte mijn tong. In mijn hoofd speelde ik de gebeurtenis onophoudelijk af. Waarom had hij het gedaan? Wanneer besloot hij te doen wat hij deed? Op het moment zelf, toen hij mij bij de tafel zag staan en niemand aanwezig was? Of bestond deze gedachte al eerder in zijn hoofd en wachtte hij op het juiste moment om de handeling te verrichten? Of dacht hij misschien dat ik het wilde? Omdat ik

de enige was die niet de zaal verliet? Of had ik per ongeluk ergens eerder een verkeerd signaal afgegeven? Maar hoe dan? Die gast was ouder dan mijn vader. Ik keerde volledig naar binnen op zoek naar een antwoord, iets wat zijn actie kon verklaren, maar ik kwam op niets. Wat als ik verplicht was morgen terug te keren naar die plek? Ik had het contract immers al getekend. Wat waren mijn rechten? Had ik wel rechten?

De volgende ochtend, toen ik eindelijk in slaap was gedommeld, werd ik wakker gebeld door mijn agent. Het was haar gelukt.

‘Het heeft wel wat voeten in de aarde gehad maar je ligt eruit, je bent ontslagen.’ Ik moest huilen van opluchting en bedankte haar alsof ze mijn leven had gered.

‘Duizendmaal dank voor je hulp,’ snikte ik.

Ze vertelde er wel meteen bij dat ik niet uitbetaald zou worden.

‘Ja tuurlijk, snap ik!’ zei ik. ‘Dankjewel, echt dankjewel.’

En ik hoefde ook niet te verwachten dat ze me ooit nog voor iets anders zouden benaderen.

‘Oké, dankjewel, nogmaals bedankt.’

We hingen op.